Nr. 152, oktober 2011

MOLEN Wereld

175 Jaar NSBM molenassen

Maandblad
over molens en
hun opvolgers
14e jaargang, nr. 10

COLOFON

Redactie & administratie:
Moerdijkstraat 39 2751 BE Moerkapelle,
Tel./fax: +31 (0)79-5931303
E-mail adres: jsbakker@molenwereld.nl

Verschijning:
Elf maal per jaar, als regel op de eerste woensdag van de maand. Gedurende de maanden juli en augustus verschijnt één gecombineerd nummer.

Uitgave:
De 'Molenwereld' is een uitgave van de Stichting Molenwereld
Benedenrijweg 521 2987 VA Ridderkerk
Tel.: 0180-411018

Uitgever:
dhr. Sj. J. Veerman
Zwanebloem 51, 2954 NH Alblasserdam
Tel.: 06-23974997
E-mail adres: sjv@xs4all.nl

Redactie:
dhr. J.S. Bakker
Moerdijkstraat 37 2751 BE Moerkapelle,
Tel/fax 079-5931303
E-mail adres: jsbakker@molenwereld.nl

dhr. B.H.J. Mols
Provincialeweg Zuid 42, 4286 LM Almkerk,
Tel.: 06-50283248
E-mail adres: bart68@planet.nl

Advertenties:
J. Ottevanger
Molenviergang 2 2761 BK Zevenhuizen
Tel.: 0180-638180 / Fax: 0180-638179
E-mail adres: adv@molenwereld.nl

Abonnementen:
Tel.: +31 (079)-5931303 (na 18.00 uur) / Fax: +31 (079)-5931303
Nederland (€ 47,50) per jaar (incl. 6% BTW).

Overige landen Europa (€ 65,-)
Andere landen prijs op aanvraag.

De abonnementsprijs dient bij vooruitbetaling te worden voldaan.
Abonnementen kunnen op ieder gewenst moment ingaan en worden automatisch verlengd tenzij een abonnement uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar schriftelijk wordt opgezegd.
De in het lopende abonnementsjaar (van januari t/m december) reeds verschenen nummers worden na ontvangst van het abonnementsgeld direct toegezonden, indien nog voorradig.

Prijs losse nummers: in Nederland € 6,-;
overig Europa € 7,- (exclusief porto).

Donateurs van de Stichting Molenwereld ontvangen het blad gratis bij een minimum-donatie van € 62,50.
Op schenkingen en legaten aan de Stichting Molenwereld is artikel 24 lid 4 van de Successiewet van toepassing.

Bankrelatie:
Voor Nederland: Postbank 4506935 / Rabobank 3750.30.867
Voor België: Postcheque 000-1746998-28

Kopij:
Zenden aan de redactie van de Molenwereld, Moerdijkstraat 39, 2751 BE Moerkapelle.

Lay-out en Druk:
Vis Offset, Alphen aan den Rijn. E-mail: info@drukkerij-vis.nl

ISSN 1387-2974

© COPYRIGHT 2011 Stichting Molenwereld Moerkapelle.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Redactioneel

Het is dit jaar precies 175 jaar geleden dat de Nederlandsche Stoombootmaatschappij octrooi verkreeg op de uitvinding voor verbeterde ijzeren molenassen. Deze verbeterde molenas is het oermodel voor alle Nederlandse ijzeren molenassen geweest en de huidige molenassen wijken er in feite slechts in details van af. De meeste nakomelingen hebben door het verdwijnen van de molens de weg naar het schroot gevonden. Toch doen er altijd nog een slordige duizend dienst, waarvan sommige zelfs al bijna 175 jaar. Volgens hetzelfde idee worden nog steeds molenassen gegoten.
Nu wil het geval dat er reeds sinds oktober 1992 (!) een artikel gereed lag over de assen van de NSBM, eigenlijk nog bestemd voor *De Molenaar*. Ik wilde daarvoor nog één aspect nader onderzoeken, maar daar kwam maar niet van. Soms heeft een mens wel eens een duwtje nodig. Dat kwam in dit geval van onze gewaardeerde abonnee en medewerker Erwin Esselink die mijn aandacht vestigde op enige krantenartikelen van uit de periode 1835-1840. Dat leidde tot nieuw archiefonderzoek en een volledige omwerking van het artikel uit 1992, zodat wij u in dit jubileumjaar van het octrooi een artikel over 175 jaar molenassen kunnen aanbieden. De eerste aflevering daarvan treft u in dit nummer aan; slot volgt.
De techniek staat niet stil. De innovatie van 1836 is niet de laatste op molengebied. Hout is een belangrijk bouwmateriaal voor molens. Helaas bestaat er ook een zeer schadelijk vorm van molenbezoekers; vandalen van de ergste soort. Daarmee doel ik op houtvretende insecten. Het Overijsselse bedrijf Van Meijel hanteert een innovatieve bestrijdingsmethode die dit jaar voor het eerst op een complete molen is toegepast. Een verslag daarvan treft u in dit nummer aan.

En Balie Kluiver worstelt met herbestemming **JSB**

Bij de omslag voorzijde: Molenassen behoren tot de verbeelding sprekende molenonderdelen. Ze bestaan in tal van uitvoeringen. Een deel van de NSBM-assen laat de herkomst duidelijk zien doordat de fabricagegegevens op een fraaie manier zijn meegegoten op de askop, zoals hier bij de molen van Rozenburg. Opvallend: de as uit 1841 is ouder dan de molen zelf (1887). Dit komt meer voor: wanneer bij de bouw van de molen de as van een voorganger of de as uit een sloopmolen wordt gestoken. Zo kunnen assen meerdere levens leiden (foto Gerard Barendse, 18 augustus 2010).

Bij de omslag achterzijde: Het gieten van een molenas - een spectaculair gezicht - bij Gieterij Hardinxveld, bestemd voor de Putmolen in Aarlanderveen (foto jsb, 17 november 1989).

Uw mooiste molenfoto ook in kleur op de achterpagina van de Molenwereld? De achterpagina reserveren wij voor lezers die hun mooiste molenfoto's graag met anderen willen delen. Inzending kan zowel per post als per e-mail. In het laatste geval is wel een voldoend hoge resolutie vereist: minimaal 300 dpi. Inzending kan geen plaatsing garanderen. Er zijn per jaar immers maar elf mogelijkheden en bovendien streeft de redactie naar spreiding per regio en molentype. U kunt uw foto (`s) insturen of mailen naar de redactie van Molenwereld.

INHOUD

	pagina
MOLENSACTUEEL	**327**
MOLENSACTUEEL: Restauratie karnmolen Wassenaar *Wim Herrewijnen*	**338**
GRENSMOLENS	**342**
NVVM-molenmakers ACTIEF	**344**
BEHOUD: Wissink's Möl	**346**
GESCHIEDENIS: 175 Jaar NSBM MOLENASSEN (1) *J.S. Bakker*	**348**
VAN ROMPEN EN STOMPEN (124): Stomp molen Doornspijk afgebroken	**304**
'T BETERE WERK: Raadsel ongeval met molenas opgelost	**361**
UIT 'T KIJKGAT	**362**
ZOEKER	**362**

Afsluitdatum van de kopij voor het novembernummer van ***Molenwereld:***

7 oktober 2011

▲Het steken van de NSBM-as uit Haaren in de molen De Deen in Luyksgestel. De askop lijkt zeer sterk op die van de molen No. 2 van de Nederwaard.

▲De askop van Molen 2 van de Nederwaard; alleen de walpen lijkt van een iets ander model te zijn dan van De Deen (foto Jaap de Vries).

waarbij werd bedongen dat deze een ijzeren bovenas moest krijgen. In april volgde de aanbesteding voor molen O bij Waddinxveen. De 'O' kwam in januari 1837 in bedrijf, de '8' in februari zodat de twee assen in de loop van 1836 geleverd zullen zijn. De verdere lotgevallen van de twee assen na de sloop van de Zuidplasmolens is niet met zekerheid bekend. De Nieuwerkerkse molen '8' werd, in een koop met de '9' bij de 'restantenveiling', welke op 20 juni 1879 in 'Het Posthuis' te Moordrecht gehouden werd, verkocht aan A. Luijendijk voor ƒ 1110,-. Luijendijk was een molenmaker uit Waddinxveen, maar wat hij met de molen gedaan heeft is niet bekend. Molen 'O' was al eerder, in 1876, verkocht aan ene Willems in het Limburgse Middelaar. Die zal er ook wel geen kachelhout van gemaakt hebben, maar wat dan wel is niet bekend.

Op grond van het model van de kap en het bouwjaar 1878 mag men redelijkerwijs aannemen dat de molen van Wouwse Plantage (Pindorp) gebouwd is met onderdelen van een Zuidplasmolen. Deze molen werd in 1944 verwoest door oorlogsgeweld. Nu vertelde de heer I.J. de Kramer uit Leidschendam mij eens dat hij in zijn diensttijd tijdens een mars deze molen passeerde, waarbij hem het afwijkende model van de as van deze molen opviel. Vergelijking van foto's waarop deaskop van deze molen zichtbaar is met die van Schiebroek wettigen de veronderstelling dat de as in de Brabantse molen een 'eersteling' is, afkomstig van molen O of 8. Lange tijd heb ik vermoed dat de as van De Korenaar in Sint Hubert de andere was, maar bij het onderzoek voor dit artikel ben ik dit toch heel sterk gaan betwijfelen.

Sliedrecht

In een van de molens van de polder Sliedrecht bij Bleskensgraaf lag ook een zeer vroege NSBM-as. In een artikel in *De Molenaar* van 18 december 1996 over de oudste nog bestaande molenassen wees ik op de rol van heemraad Slotemaker bij de invoering van de ijzeren molenassen in de Alblasserwaard. Toen Slotemaker, een warm voorstander van ijzeren molenonderdelen - niet alleen assen - in de bestuursvergadering van de Nederwaard op 26 september 1837 aanbood 'informatiën in te winnen' over ijzeren molenassen hakte hij niet voor het eerst met dit bijltje. Hij had het ook al inlichtingen ingewonnen in het vroege voorjaar van 1837 voor de polder Sliedrecht. De NSBM antwoordde op 13 april 1837 dat ijzeren molenassen ƒ 25,- per 100 Ned. Lb (kg) kostten; voor het afdraaien en het leveren van een stalen pen kwam daar nog ƒ 5,- per 100 Ned. Lb bij. De assen wegen tussen de 2400 en de 3300 kg. 'De laatste zijn de zwaarste die wij gegoten hebben, deze liggen in de molen van de Berg- en Broekpolder.' De levertijd is 3 à 4 weken en: 'De assen zullen na honderd jaar zo goed als nieuw zijn.' Dat laatste is wel gebleken ook: er zijn er die al aardig in de richting van de 200 jaar gaan! (Nederwaard) De polder Sliedrecht bestelt een as en die wordt in december 1837 geleverd. In 1883 neemt een stoomgemaal de bemaling van de polder over, waarna de molens worden gesloopt en de assen uit het beeld verdwijnen; alhoewel....

In de molen De Deen in Luyksgestel ligt een merkloze as. De vormgeving is duidelijk die van de oudste assen van de NSBM. Alleen de walpen heeft een iets ander model. Het feit dat de as - zoals alle zeer oude NSBM-assen voor 1840 -

geen fabricagegegevens vertoont wijst op een datering uiterlijk 1840. De as zou afkomstig zijn van de molen van Roozen in het Brabantse Haaren. Deze molen is gebouwd in 1884. Dat komt wonderwel overeen met het overtollig raken van de molens van Sliedrecht. Normaal zou er met goed fatsoen nooit een steekhoudende conclusie aan verbonden konden worden, maar in dit geval wel vanwege het unieke karakter van de as. Molenassen van voor 1840 zijn niet dik gezaaid. Daarom is het alleszins aannemelijk dat a: de as in de molen van Luyksgestel gegoten is voor een van de drie molens van de polder Sliedrecht en b: dat de molen in Haaren gebouwd is met onderdelen van een molen van de polder Sliedrecht. Het zou de as in De Deen tot de oudste nog bestaande molenas in Nederland maken, afgezien van een concurrent met een neuslengte verschil.

Kinderdijk

Alle voorgaande assen hebben - behalve het fabrikaat - gemeenschappelijk dat ze - voor zover bekend op die van De Deen na - niet meer bestaan. Als de NSBM de as aan de polder Sliedrecht aflevert dan ligt een as voor de Nederwaard al klaar. Voor zover is na te gaan bestaat die nog wel en ligt in molen 2, de bezoekersmolen in Kinderdijk. Het is met vermoedelijk de as van De Deen de oudste, nog bestaande ijzeren bovenas in Nederland en daarom als 'eersteling' het vermelden waard. Volgend jaar hoopt hij dus de gezegende leeftijd van 175 jaar te bereiken. Dat wordt dus een flinke taart om alle kaarsjes een plaats te geven. En dat geldt dan dus vermoedelijk ook voor de as van De Deen.

Nog meer eerstelingen

Het is waarschijnlijk dat er door de NSBM tussen 1835 en 1840 nog meer ijzeren molenassen zijn gegoten, maar daar is mij weinig met zekerheid van bekend.
Zo ligt in de Achtkante molen van de polder Streefkerk een ijzeren as die zonneklaar zijn NSBM-oorsprong verraadt. Fabricagegegevens ontbreken, zodat het hier vrijwel zeker om een NSBM-as uit uiterlijk 1840 gaat. Gezien de ligging van de molen en de voortrekkersrol voor ijzeren assen in de Alblasserwaard is het waarschijnlijk dat de as voor deze molen gegoten is.
Een dergelijke 'merkloze' NSBM-as ligt ook in de molen De Zwaan in Holland-Michigan aan de andere kant van de oceaan. Deze molen stond eerder in het Brabantse Vinkel en was aldaar een Zuid-Hollandse molen 'in de verstrooiing'. De herkomst kon nog niet met zekerheid worden vastgesteld.

▲De Achtkante molen van de polder Streefkerk. De askop is van hetzelfde model als van Nederwaardmolen 2 en aanverwanten (foto 3 mei 2007; coll. Gerard Barendse).

▲De askop van molen De Zwaan in Vinkel. De askop is identiek met die van molen 2 van de Nederwaard, maar verschilt duidelijk met die van de iets oudere assen van de bovenmolen van Schiebroek of de molen van Wouwse Plantage (foto Nico Jurgens).

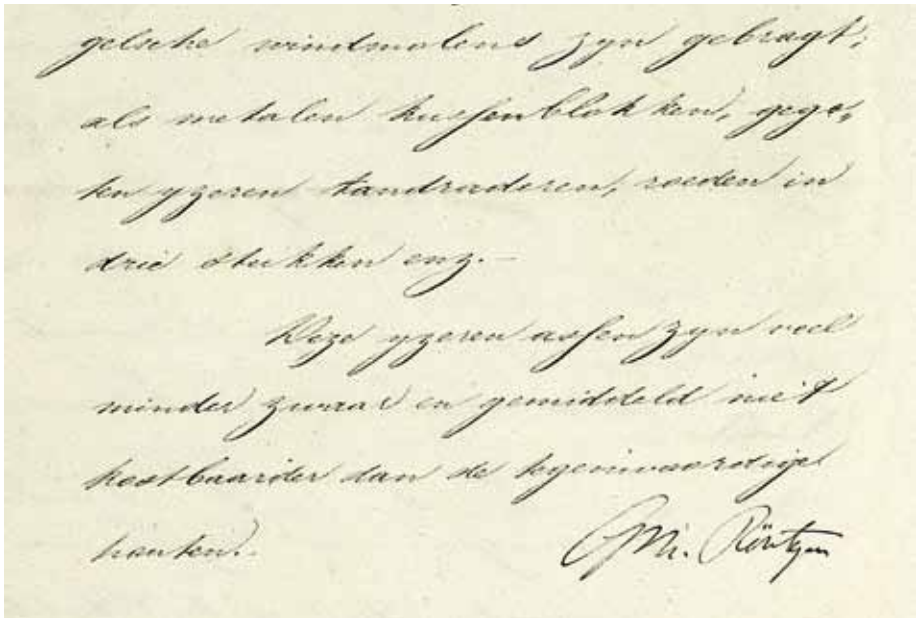

▲Gedeelte ondertekening van Roentgen bij de octrooiaanvrage (bron: Nationaal Archief).

* De notatie van de naam Feijenoord kan vragen oproepen. De officiële naam van de Rotterdamse deelgemeente is Feijenoord, maar in het verleden waren de 'ij' en de 'y' zonder meer verwisselbaar. Ook over de 'e' voor de 'ij'of 'y' deed men niet moeilijk. Dat maakt het lastig om tot een eenduidige notatie te komen. De onderneming voerde in haar naam 'Fijenoord'; op de molenassen stond altijd 'Fyenoord'. In het artikel hanteren we als naam voor het eiland Feijenoord, voor de onderneming Fijenoord en bij de molenassen Fyenoord in verband met de aansluiting aan de historische werkelijkheid. Bij citaten wordt uiteraard altijd de bron gevolgd.

Stomp molen Doornspijk **AFGEBROKEN**

Eind 2003 bleek dat er afbraakplannen waren voor de stomp van de korenmolen in Doornspijk. In het novembernummer van 'Molenwereld' van dat jaar is daar aandacht aan besteed (pag. 307). Via Google Maps kwam ik tot de ontdekking dat de stomp ondertussen gesloopt is. Dat moet geweest zijn in of kort voor 2008. Op het vrijgekomen terrein, hoek Zuiderzeestraatweg - Spaerbroekweg, werden nog in hetzelfde jaar woningen gebouwd. Ondertussen is ook de exacte datum van de brand van de molen bekend geworden: dinsdag 17 november 1925. Ik vond hierover een bericht in het Nunspeets 'Nieuws- en Advertentieblad' van zaterdag 21 november 1925.

Van Veluwschen Bodem

DOORNSPIJK. Dinsdagmorgen omstreeks half acht is brand ontstaan in den korenmolen van G. v.d. Bosch. Hoewel de brandweer spoedig ter plaatse was, viel aan blusschen van den molen niet te denken. De belendende perceelen zijn gespaard gebleven, doordat de wind uit oostelijke richting kwam. Was deze zoowel westelijk geweest, dan waren de gevolgen wellicht verschrikkelijk geweest.
In den molen was, naar men ons mededeelde een zeer groots voorraad aan lijnkoeken, graan enz. aanwezig, wat echter alles door het vuur verteerd is.
Een en ander was slechts laag verzekerd, zoodat het een belangrijke schade is voor den eigenaar. De brand moet ontstaan zijn in de machinekamer, doordat een defect aan den motor was gekomen en dit niet bijtijds was opgemerkt.

▲De molenstomp met bijgebouwen nog in gebruik voor de veevoederhandel van Van den Bosch (foto E.G.M. Esselink, 3 augustus 1988).

Luchtfoto met de molenlocatie in 2008. De plek waar de molenstomp stond is met een rode cirkel aangegeven.▶

-'T BETERE WERK-

Raadsel **ONGEVAL MET MOLENAS** opgelost

In *Molenwereld* 2008-3-124 werd melding gemaakt over vertraging bij de aflevering van een molenas door gieterij Enthoven begin augustus 1850 voor de Gouwemolen van de polder Reeuwijk door een ernstig ongeval. Toen moesten we raden naar de oorzaak, maar nu is de oorzaak duidelijk zoals uit de Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant van 25 juni 1850 blijkt:

Ll. vrijdag avond had in de ijzer-fabriek van den heer L.J. Enthoven te 's Hage, een ontzettend ongeluk plaats, veroorzaakt door het breken van de ketting aan welke een 4000 pond gloeijend ijzer gevulde pot hing, en dienen moest tot het gieten van een molenas. Daar de ketting aan deszelfs benedenste gedeelte brak, zoo ontving de pot, even als de zich daarin bevindende lepel, een schok, waardoor deszelfs inhoud gedeeltelijk zich verspreidde over den grond en gedeeltelijk in de hoogte geworpen werd, zoodat de omringende personen met verschillende lighaamsdeelen in aanraking met dit gloeijende metaal kwamen en ernstige brandwonden ontvingen. Twee van deze ongelukkigen zijn dadelijk in het burger-gasthuis opgenomen. Men meent dat negen of tien personen deerlijk gebrand zijn. Een van dezen heeft nog door het gloeijende ijzer geloopen.

Uit 't kijkgat

Herbestemming

De onlangs gehouden Open Monumentendag was uiteraard koren op mijn molen. Het thema sprak mij ook bijzonder aan: herbestemming. Monumenten zijn waardevol, zelfs kostbaar in dubbel opzicht. Een goede herbestemming betekent volgens mij dan ook dubbel winst: het gebouw blijft behouden en met een beetje geluk brengt een nieuwe bestemming voor het behoud onontbeerlijke penningen in het laadje. Dat spreekt, zeker in deze tijden, toch ook wel aan. Er zijn monumenten die dankzij herbestemming extra faam gekregen hebben. Een bijzonder mooi voorbeeld is de Dominicanenkerk in Maastricht waar ik pas wat over gelezen heb. Als kerk is hij al twee eeuwen buiten functie. Hij is zelfs een tijd lang fietsenstalling geweest. Niet zo lang geleden is hij schitterend gerestaureerd en herbergt nu een boekwinkel.
Het kerkelijk 'binnenwerk' is al lang geleden verdwenen. Natuurlijk - hoe kan het anders - zocht ik naar parallellen op molengebied; herbestemde molens zogezegd; molens die hun oorspronkelijke bestemming als bijvoorbeeld koren- of zaagmolen zijn kwijtgeraakt en een nieuwe functie kregen. Er schoot mij een schitterend voorbeeld te binnen: De Eendracht in Weesp; een molen die helemaal is aangepast aan een nieuwe functie - woning - en daarvoor zijn hart, het binnenwerk, kwijt raakte. Die was dus qua herbestemming zijn tijd ver vooruit. Verder denk ik heel wat molens die een horecafunctie hebben gekregen, al dan niet met behoud van het binnenwerk, geheel of gedeeltelijk. De jongste loot aan de stam is waarschijnlijk de molenwinkel, die de korenmolen tot een winkelmolen maakt. (Ja toch? We hebben het toch ook over woonmolens.)
De galerie in een molen is ook bekende kost. Je kan molens ook nog op vele andere manieren een andere bestemming geven: kantoor, kinderopvang, museum, buurtcentrum en wat dies meer zij.
Prachtig toch: economisch vrijwel nutteloze monumenten kunnen (voor een deel) hun eigen broek op houden. Zouden we dat in dit economisch zo moeizame getij niet met alle macht moeten propageren? Waarbij we dan vooral kijken naar de opbrengsten: 'Molen te huur op A1-locatie'. Zo droomde ik steeds verder weg van molens met adembenemende huuropbrensten of gigantische verkoopsommen. En zo zweefde ik steeds verder. Ik zag zelfs mogelijkheden om in de toekomst alle Schermermolens te herbouwen en die van de Beemster erbij.
Toen begon mijn geweten te knagen: was een winkelmolen nog wel echt een molen? Of is een boekenkerk nog wel echt een kerk? Natuurlijk zijn we voorstanders van gewetensvolle restauraties. We vinden dat historische vorm en materialen gerespecteerd moeten worden en daarvoor gaan we desnoods de barricaden op, al was het maar verbaal. Ik zeg niet dat het verkeerd is, in tegendeel: een restauratie moet in alle opzichten verankerd liggen in de geschiedenis van het gebouw.
De pijn zit elders en heel diep. Het wezen is er uit. Dat hangt niet af van draaiende wieken of een spelend orgel. Ik besef helaas al te goed dat dit inboeten op het wezen onontkoombaar is, wanneer een gebouw zijn oorspronkelijke functie heeft verloren. Het enige weerwoord wat ik kan bedenken is respect en nog eens respect voor het monument ook in het omgaan ermee. Een molen kan nog zo respectvol gerestaureerd zijn, maar wanneer er vervolgens mee gehandeld wordt gegaan als ware het een circusaap dan is er iets fundamenteels mis. Bewaar me.

Balie Kluiver

De heer Nienhuis uit Nieuwleusen wijst erop dat de 'Zoeker' uit het vorige nummer eerder in de rubriek 'Wie brengt me thuis' in *De Molenaar* heeft gestaan en wel in 1993-6. Dat bood de sleutel tot de oplossing. In 1993-8-198 brengt dan de heer W.O. Bakker uit Harkstede de molen thuis en schrijft:
'De molen uit nr. 6 is de watermolen van de Leeghwaterpolder bij Appingedam. De molen stond 1 km ten zuiden van het stadje, aan de oostzijde van de Groeve, vlak bij de sluis die de Groeve met het Eemskanaal verbindt. De vrij smalle, met geasfalteerd hout bekleedde molen was in 1871 gebouwd toen door het graven van het Eemskanaal een deel van 108 ha aan de noordzijde van dit nieuwe kanaal kwam te liggen. In 1891 waaide de molen om en het jaar daarop is hij weer opgebouwd.
De oude molen stond sinds 1868 ten zuiden van het Eemskanaal. Dit gedeelte werd bij de Nijverheidspolder gevoegd. De Leeghwatermolen, die met houten as en roeden met zelfzwichting maalde, werd op 5 december 1937 omver getrokken en gesloopt. Ter plaatse verrees een elektrisch gemaaltje. Iets meer richting Appingedam stond aan de westzijde van de Groeve de Noorderolingermolen.'
Ook de heer Esselink uit Delft brengt de molen thuis als de molen van de Leeghwaterpolder en wijst er op dat de laatstgenoemde molen precies 5 jaar geleden ook als onbekende in Molenwereld stond!

Hierbij een nieuwe 'Zoeker'; een standerdmolen, waarschijnlijk (Zeeuws-) Vlaanderen, maar waar precies?

Wie helpt? Reacties a.u.b. te richten aan de redactie van de Molenwereld, Moerdijkstraat 39, 2751 BE Moerkapelle, fax 079-5931303,
e-mail: redactie@molenwereld.nl

MOLEN Wereld gaat voor u OPEN!!!!

en

MOLENAARSVERLEDEN cadeau!!!

en

nog korting toe!!!

Al elf jaar is Molenwereld het blad bij uitstek op molengebied voor honderden molenliefhebbers met veel nieuws, reportages en allerhande artikelen, rijk geïllustreerd en goed verzorgd.

Meer dan 150 nummers en DERTIEN JAAR MOLENWERELD dat vieren we!

Als u nog nooit abonnee bent geweest en zich nu opgeeft dan krijgt u eenmalig bij uw abonnement het boek ***Molenaarsverleden ter waarde van € 12,50 cadeau!*** Molenaarsverleden is een bundel van veertig interessante artikelen over molens en telt 96 pagina's.

Bovendien kost u een abonnement over 2011 geen € 47,50 maar € 38,50 indien u alle elf nummers van die jaargang wenst te ontvangen.
Wilt u er minder dan kunt u voor ieder nummer dat u niet wenst € 3,50 aftrekken.
Als u bijvoorbeeld alleen de laatste drie nummers wenst, dan is de prijs € 38,50 - 8 x € 3,50 = € 10,50.

MOLENWERELD iedere maand per post thuis kan op drie manieren:

1. Door het nemen van een abonnement.
Abonnementen kunnen op ieder gewenst moment ingaan en worden automatisch verlengd tenzij een abonnement uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar schriftelijk wordt opgezegd.

Abonnementsprijs: Nederland: € 47,50 per jaar (incl. 6% BTW).
Overig Europa: € 65,- per jaar (incl. 6% BTW).
Overige landen op aanvraag.
De abonnementsprijs dient bij vooruitbetaling te worden voldaan.

2. Door u aan te melden als donateur.
Donateurs van de Stichting Molenwereld in Nederland ontvangen het blad gratis bij een minimum-donatie van € 62,50.

3. Door een cadeau-abonnement.
U kunt ook een abonnement cadeau doen. U geeft dan via onderstaande bon aan wie u de ***'MOLENWERELD'*** wilt toesturen en met ingang van wanneer. Na ontvangst van het abonnementsbedrag sturen wij u een cadeaubon voor de ontvanger.

Een cadeau-abonnement kan voor een heel of voor een half jaar aangegaan worden.
De prijs voor een heel jaar is € 49,-, voor een half jaar € 24,50. Na afloop van de periode wordt het cadeau-abonnement automatisch door ons beëindigd.

B O N

❑ "**JA**[1], ik meld mij aan als abonnee op de ***'MOLENWERELD'***.
❑ "volgens bovenstaande aanbieding van € 38,50 voor alle nummers van 2011 en ontvang het boek *Molenaarsverleden* gratis.
❑ "volgens bovenstaande aanbieding en ontvang het boek *Molenaarsverleden* gratis, maar wens van 2011 alleen de nummers ..... te ontvangen.

❑ "**JA**[1], ik meld mij aan als donateur van de Stichting Molenwereld tegen een donatie van € ..... Ik maak mijn donatie over op Postbankrek. 4506935 of Rabobankrek.no 3750.30.867 t.n.v. de Stichting Molenwereld.

❑ "**JA**[1], ik wil graag een cadeau-abonnement aanvragen voor:

Naam: .....

Adres: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

met ingang van ..... voor een periode van een half/heel[2] jaar

Als / ❑ molenliefhebber / ❑ beroepsmolenaar / ❑ molenmaker / ❑ vrijwillig molenaar[3] ben ik speciaal geïnteresseerd in:

.....

Handtekening:

Afzender (s.v.p. in drukletters)

Naam: .....

Adres: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

Deze bon of een kopie ervan kan, ingestuurd worden aan:

Stichting MOLENWERELD Moerdijkstraat 39 2751 BE Moerkapelle

1. s.v.p. aankruisen hetgeen door u gewenst wordt.
2, 3. s.v.p. doorhalen wat voor u niet van toepassing is.